

Some practical aspects of ensuring confidential communication between a lawyer and his client

Деякі практичні аспекти забезпечення конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом

Zaborovskyy Viktor

Key words:

lawyer; guarantees of advocacy; confidential communication; technical means; the right to see a lawyer.

Ключові слова:

адвокат; гарантії адвокатської діяльності; конфіденційне спілкування; технічні засоби; право на побачення з адвокатом.

Постановка проблеми. Основоположним елементом правового статусу адвоката є гарантії його професійної діяльності, сутність яких в цілому^{1,2}[1; 2], поряд із розкриттям правової природи окремих їх видів^{3,4,5} [3; 4; 5], неодноразово була предметом наших наукових досліджень. Без сумніву, однією із фундаментальних гарантій адвокатської діяльності є заборона втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом (п. 9 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»⁶ [6]). Досліджуючи зміст даної гарантії, ми доходили до висновку, що існування довіри до професійної діяльності адвоката, як квінтесенція здійснення адвокатської діяльності, можливе лише за умови неухильного дотримання принципу конфіденційності, що забезпечується в тому числі, й заборонаю втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом (забезпечення конфіденційності такого спілкування, а в подальшому й дотримання режиму адвокатської таємниці є фундаментом існування довірчих відносин між клієнтом та адвокатом)⁷ [7].

Незважаючи на те, що національне законодавство приділяє значну увагу регламентуванню питання щодо забезпечення конфіденційності спілкування адвоката зі своїм клієнтом, в той же час практична реалізація даної гарантії не позбавлена певних недоліків, які можуть бути перепорою у здійсненні адвокатської діяльності на професійній основі.

Аналіз наукових публікацій. Проблема визначення як правової природи гарантії адвокатської діяльності щодо забезпечення конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом, так і практичних аспектів її реалізації була предметом досліджень ряду науковців. Серед вчених, які досліджували окремі аспекти даної проблеми, доцільно виокремити праці О.Д. Алієва, Н.А. Баєвої, А.М. Бірюкової, О.В. Маслюк, М. Нагорної, З. Павлова, А.В. Рагуліна, В.О. Федорової, А.І. Швецової, С.В. Юрчук та інших.

Метою даної статті є розкриття деяких практичних аспектів реалізації гарантії адвоката щодо заборони втручатися в його конфіденційне спілкування зі своїм клієнтом. Основними **завданнями** автор ставить перед собою: дослідити законодавче закріплення та позиції науковців в контексті забезпечення конфіден-

¹ Заборовський В.В., Бисага Ю.М., Булеца С.Б. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 650 с.

² Заборовський В.В., Манзюк В.В. До дефініції поняття «гарантії адвокатської діяльності». *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 15-16 лютого 2019 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2019. С. 144-147.

³ Заборовський В.В. Правова природа гарантій, що пов'язані з кримінальним переслідуванням адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 47. Т. 3. С. 141-144.

⁴ Заборовський В.В. Деякі проблемні питання забезпечення реалізації свідоського імунітету адвоката як гарантії його професійної діяльності. *Актуальні проблеми адвокатури*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 грудня 2017 р.) / редкол.: Л.М. Москвич та ін. Т.1. Х.: Вид-во «Юрайт», 2018. С. 27-30.

⁵ Заборовський В.В. Гарантії як засіб забезпечення інформаційної безпеки адвокатської діяльності. *Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення*: тези доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Луцьк, 24 квітня 2020 року). Ужгород: ПІК-У, 2020. С. 32-36

⁶ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17.

⁷ Заборовський В.В. Конфіденційне спілкування адвоката зі своїм клієнтом як гарантія здійснення адвокатської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип.66.

ційності спілкування адвоката з клієнтом; проаналізувати питання щодо часу проведення та можливості використання адвокатом технічних засобів під час такого спілкування насамперед в умов перебування клієнта в слідчих ізоляторах та в установах відбування покарань.

Виклад основного матеріалу. Одним із проблемних питань реалізації гарантії на конфіденційне спілкування адвоката з його клієнтом є можливість застосування інформаційних технологій під час такого спілкування. Досліджуючи сутність інформації та інформаційних технологій, ми доходили висновку, що на сьогодні вони є важливою складовою частиною професійної діяльності адвоката, ефективність якої значною мірою залежить від рівня інформаційного забезпечення останнього та вміння його застосування (шляхом належного використання, в тому числі технічних пристроїв та програм)⁸ [8, с. 111]. Потрібно врахувати й те, що Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» закріплює положення, згідно з яким адвокат під час здійснення своєї професійної діяльності має право на вчинення будь-яких дій, що не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, у тому числі й застосовувати технічні засоби, зокрема і для фіксування процесуальних дій, в яких він бере участь (по суті відповідає положенню п. 11 ч. 3 ст. 42 КПК України). Не містять таких заборон, зокрема, КПК та КВК України, а також Закон України «Про попереднє ув'язнення»⁹ [9].

В свою чергу, п. 6 ч. 1 Розділу VII Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України¹⁰ [10] передбачена заборона, в тому числі і для адвоката, щодо користування під час побачення технічними засобами зв'язку, комп'ютерами і розмножувальною апаратурою (виняток можливий тільки з дозволу адміністрації СІЗО шляхом надання їм можливості використовувати фотоапарати і відеокамери у кімнатах для побачення). З необхідності отримання адвокатом дозволу начальника установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки на використання комп'ютерної техніки, і то тільки тієї, що знаходиться на балансі установи виконання покарань, і лише за наявності технічної можливості її використання у відповідний період часу, і тільки з метою ознайомлення засуджених з документами, що містяться на електронних носіях п. 3 Розділу XIV Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань¹¹ [11].

Хоча в юридичній літературі й наявна точка зору, згідно з якою обмеження на пронесення до виправних установ технічних засобів є доцільним, адже ізоляція ув'язненого та забезпечення належного порядку за таких умов є неможливою¹² [12, с. 1697], на нашу думку, більш слушною є позиція тих науковців, які притримуються протилежної позиції. Так, А.В. Рагулін слушно зазначає, що значну допомогу адвокату можуть надати персональні комп'ютери (в тому числі ноутбуки), на які можуть бути перенесені, наприклад, у вигляді фотокопій матеріали кримінальних справ, на яких можуть знаходитися величезні бази нормативних актів і інша не заборонена законом інформація, а тому заборона на використання будь-якої сучасної апаратури, якими адвокати-захисники користуються в повсякденній роботі негативно впливає на їх професійну діяльність та суперечить низці міжнародних правових норм, які регламентують і право на захисту, і адвокатську діяльність¹³ [13, с. 33].

Застосування технічних засобів є доцільним не тільки при проведенні слідчих дій (сприяють об'єктивній фіксації як їх проведення і результатів, так і можливих неправомірних дій з боку сторони обвинувачення), але вони надають змогу й своєчасно реагувати на факти порушення законодавства відповідними посадовими особами та можуть бути використані як засіб самозахисту від потенційних необґрунтованих звинувачень щодо адвоката у вчиненні вже ним певних протиправних дій¹⁴ [14].

Відсутня можливість застосувати технічні засоби стала адвокатіві перешкодою у фіксуванні на електронні носії доказів порушення прав його клієнта, запису на диктофон його свідчень, фіксуванні стану його здоров'я, наявності тілесних ушкоджень і зовнішнього вигляду, що вказують на порушення законних

⁸ Бисага Ю.М., Заборовський В.В., Манзюк В.В. Інформація та інформаційні технології як невід'ємна частина професійної діяльності адвоката. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 5. С. 104-114.

⁹ Про попереднє ув'язнення Верховна Рада України: Закон від 30 червня 1993 року № 3352-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. Ст. 360.

¹⁰ Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 14 червня 2019 року № 1769/5. *Офіційний вісник України*. 2019. № 58. Ст. 153.

¹¹ Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: наказ Міністерства юстиції України від 28 серпня 2018 року № 2823/5. *Офіційний вісник України*. 2018. № 70. Ст. 2.

¹² Юрчук С.В. Проблемы реализации прав адвокатов при работе с подзащитными, находящимися в учреждениях Федеральной службы исполнения наказаний. *Концепт*. 2016. Т. 11. С. 1696-1700.

¹³ Рагулин А.В. Право адвоката-защитника на беспрепятственные встречи с доверителем: вопросы теории и практики. *Евразийская адвокатура*. 2015. № 1 (14). С. 31-40

¹⁴ Павлова З. Адвокат вправе использовать технические средства во время проведения следственных действий. *Адвокатская газета*. 2019. URL: <https://www.advgazeta.ru/novosti/advokat-vprave-ispolzovat-tekhnicheskie-sredstva-vo-vremya-provedeniya-sledstvennykh-deystviy/>

прав і свобод¹ [15]. Такі діяння щодо заборони застосування технічних засобів при побаченні адвоката і його клієнта були оскаржені ним в судовому порядку, за результатами розгляду якого, Верховний Суд Російської Федерації² [16] визнав недійсним п. 77 Правил внутрішнього розпорядку виправних установ³ [17], вказавши на можливість пронесення і використання адвокатом при побаченнях з засудженим фотоапаратів, відео-, аудіотехніки, електронних носіїв і накопичувачів інформації, засобів мобільного зв'язку і комунікації або комплектуючих до них, що забезпечують їх роботу. Не зважаючи на це, на практиці неодноразово фіксуються порушення такого положення^{4,5} [18, с. 244; 19].

Без сумніву, таке положення спрямоване на підвищення ефективності здійснення адвокатом своєї професійної діяльності, а отже, й реалізації конституційного права особи на професійну правничу допомогу. Тож Міністерство юстиції України в липні 2020 року винесло на громадське обговорення проект наказу про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів (насамперед Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань) для поліпшення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту⁶ [20], результатом якого було прийнято відповідний наказ⁷ [21]. Положення даного наказу дозволяють адвокатам при побаченні із своїм клієнтом у слідчих ізоляторах проносити портативні комп'ютери та портативні пристрої для друку, необхідні їм для здійснення повноважень, з обов'язковим їх оглядом на контрольно-пропускному пункті без ознайомлення зі змістом документів і матеріалів на носіях інформації портативних комп'ютерів.

Однією із практичних проблем реалізації права на побачення адвоката і його клієнта є час їх проведення. З одного боку, українське законодавство передбачає, що кількість і тривалість таких побачень не обмежується, а з іншого – зазначає, що особа, взята під варту, має право на побачення з захисником із 8 по 20 годин⁴ (ч. 6 і 7 ст. 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення») (слід зазначити, що в попередній редакції Закону йшла мова про вільний від виконання слідчих дій час); чи участі в судових засіданнях час, а також поза часом, передбаченим для приймання ув'язненим чи засудженим їжі та безперервного сну (п. 3 ч. 2 Розділу VII Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, п. 3 Розділу XIV Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань).

На жаль, повною мірою реалізувати вказані положення на практиці досить важко, оскільки їх реалізація корелюється із організаційними моментами, якими займаються органи досудового розслідування та адміністрацій місць попереднього ув'язнення⁸ [22, с. 125], а механізм реалізації права на побачення із захисником ставиться у залежність від режиму роботи слідчого, адміністрацій установ тримання під вартою⁹ [23, 121]. В своїй практичній діяльності ряд адвокатів змушені проводити багато годин в очікуванні (іноді й цілий день), перш ніж їм випаде можливість мати побачення з своїм клієнтом¹⁰ [24], або ж таке побачення неправомірно обмежується дуже коротким відрізком часу¹¹ [25], враховуючи насамперед

¹ Нагорная М. Адвокат добился в ВС признания недопуска в колонию с техникой незаконным. *Адвокатская газета*. 2019. URL: <https://www.advgazeta.ru/novosti/advokat-dobilsya-v-vs-priznaniya-nedopuska-v-koloniyu-s-tehnikoy-nezakonnym/>

² Решение Верховного Суда Российской Федерации от 10 ноября 2017 года № АКПИ17-867. URL: <https://www.sudrf.kodeks.ru/rospravo/document/556035165>

³ Об утверждении Правил внутреннего распорядка исправительных учреждений: приказ Министерство юстиции Российской Федерации от 16 декабря 2016 года № 295. URL: <https://www.docs.cntd.ru/document/420387264>

⁴ Швецова А.И. Актуальные проблемы реализации прав адвокатов в исправительных учреждениях уголовно-исполнительная система России в условиях реформирования: сборник материалов межвузовской научно-практической конференции адъюнктов, курсантов, студентов и слушателей (г. Вологда, 26 апреля 2019 г.). Вологодский институт права и экономики Федеральной службы исполнения наказаний, 2019. Ст. 242-246.

⁵ Алиев А.Д. Актуальные вопросы законодательного несовершенства реализации права на встречу адвоката с находящимся под стражей подзащитным, Теоретические и практические вопросы современной науки: сборник научных работ 53-й Международной научной конференции Евразийского Научного Объединения (г. Москва, июль 2019). Москва: ЕНО, 2019. URL: <https://esa-conference.ru/wp-content/uploads/files/pdf/Ajdyn-Dzhamil-oglu-Aliev-1-st.pdf>

⁶ Мін'юст виніс на громадське обговорення проект наказу про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів для поліпшення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту. 2020. URL: www.uk-legal.od.ua/minyust-vinis-na-gromadske-obgovoren/

⁷ Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України щодо поліпшення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту: наказ Міністерство юстиції України від 23 вересня 2020 року № 3306/5. *Офіційний вісник України*. 2020. № 76. Ст. 168.

⁸ Маслюк О.В. Процесуальна діяльність захисника зі спростування підозри (обвинувачення): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Львів, 2018. 217 с.

⁹ Бірюкова А. М. Забезпечення адвокатурою конституційного права обвинуваченого на захист у кримінальному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Одеса, 2006. 206 с.

¹⁰ Хырхырьян М.А. Как устранить нарушение права обвиняемого на свидание с защитником. Уголовный процес. 2017. URL: <https://www.ugpr.ru/article/1651-pravo-obvinyaemogo-na-svidanie-s-zashchitnikom>

¹¹ Алиев А.Д. Некоторые проблемы осуществления адвокатом права на встречу с находящимся под стражей подзащит-

графік роботи відповідних установ та незначну кількість визначених місць для побачень¹² [26, с. 141]. Тож позитивним є положення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення затриманому, підозрюваному, обвинуваченому, засудженому права на отримання правової допомоги»¹³ [27], які чітко визначили право підозрюваного та обвинуваченого мати захисника і зустріч із ним незалежно від часу в робочі, вихідні, святкові, неробочі дні до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту – зустрічі без обмеження в часі та кількості у робочі, вихідні, святкові, неробочі дні (щодо засуджених осіб та тих, які взяті під варту – в робочі, вихідні, святкові, не робочі дні з 8 до 20 години), а також детально врегулювали порядок проведення їх аудіо- та відеофіксації.

На жаль, юридичній практиці відомі неодноразові випадки вчинення і самим адвокатом діянь, які прямо заборонені законодавством в аспекті реалізації права на побачення зі своїм клієнтом в установах виконання покарань (слідчому ізоляторі), в тому числі тих, які є кримінально караними (насамперед, що полягають в пронесенні заборонених предметів)¹⁴ [28]. Слід врахувати, що у випадку вчинення таких дій, зокрема, відповідно п. 5 ч. 2 Розділу VII Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України начальник СІЗО призначає перевірку, результати якої подаються слідчому або судді, які здійснюють кримінальне провадження, а у разі допущення адвокатом відповідних порушень висновок з копіями матеріалів перевірки подається до органів адвокатського самоврядування для вирішення питання про його відповідальність. В той же час, одна з основних проблем практичної реалізації права адвоката на побачення зі своїм клієнтом полягає в наявних випадках протиправних дій з боку саме посадових осіб відповідних установ, які зокрема, проявляються в незаконному вилученні чи огляді, в тому числі й матеріалів адвокатського провадження, що адвокати проносять з собою для здійснення роботи над ними спільно з підзахисними, або ж встановлені обов'язку передавати документи своєму клієнту через таких посадових осіб, що негативно впливають на конфіденційність такого побачення. На жаль, такі діяння дискредитують не тільки відповідного адвоката, але й підривають авторитет адвокатури в цілому, принижують роль професії адвоката у відстоюванні прав та інтересів людини та громадянина.

Висновки. Заборона втручатися в приватне спілкування адвоката і його клієнта є визначальною гарантією адвокатської діяльності в цілому, оскільки не тільки створює належні умови для збереження адвокатської таємниці, але є одним із основних базисів існування довірчих відносин між ними.

Останні законодавчі зміни в контексті забезпечення конфіденційності спілкування адвоката зі своїм клієнтом (зокрема, щодо можливості застосування технічних засобів та належного врегулювання часу проведення побачень між ними) свідчать, що український законодавець приділяє значну увагу вказаній гарантії адвокатської діяльності, нормативне закріплення якої фактично відповідає міжнародним засадам у даній сфері.

Анотація.

Дана стаття присвячена дослідженню позицій законодавця та підходів науковців щодо практичних проблем реалізації такої гарантії адвокатської діяльності як заборона втручатися в приватне спілкування адвоката та його клієнта. Розкриваються питання щодо можливості використання адвокатом технічних засобів під час такого спілкування насамперед в умов перебування клієнта в слідчих ізоляторах та в установах відбування покарань. Аргументується позиція згідно з якою, останні законодавчі зміни в контексті забезпечення конфіденційності спілкування адвоката зі своїм клієнтом, свідчать про особливу увагу законодавця практичним аспектам реалізації даної гарантії.

Annotation.

This article is devoted to the study of the positions of the legislator and the approaches of scholars on the practical problems of implementing such a guarantee of advocacy as the prohibition to interfere in private communication between a lawyer and his client. The questions concerning the possibility for a lawyer to use

ним, Теоретические и практические вопросы современной науки: сборник научных работ 53-й Международной научной конференции ЕНО (г. Москва, июль 2019). Москва: ЕНО, 2019. URL: <https://esa-conference.ru/wp-content/uploads/files/pdf/Ajdyn-Dzhamil-oglu-Aliev-2-st..pdf>

¹² Федорова В.А. Соблюдение профессиональных прав адвоката: практические аспекты и основные тенденции. *Человек и закон: актуальные вопросы, достижения и инновации*: сборник статей III Международной научно-практической конференции (г. Пенза, 20 января 2020 г.). Пенза, 2020 г. С. 139-142.

¹³ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення затриманому, підозрюваному, обвинуваченому, засудженому права на отримання правової допомоги: Закон України від 14 липня 2021 року № 1637-ІХ. *Голос України* від 07.08.2021 № 149.

¹⁴ Баева Н.А. Реализация профессиональных прав адвоката-защитника в местах содержания под стражей подозреваемых и обвиняемых. *Судебная власть и уголовный процесс*. 2017. №. 4. С. 151-157.

technical means during such communication are revealed, first of all, in the conditions of the client's stay in pre-trial detention centers and penitentiary institutions. The position is argued according to which the latest legislative changes in the context of ensuring the confidentiality of communication between a lawyer and his client, indicate the legislator's special attention to the practical aspects of the implementation of this guarantee.

References:

1. Заборовський В.В., Бисага Ю.М., Булеца С.Б. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 650 с.
2. Заборовський В.В., Манзюк В.В. До дефініції поняття «гарантії адвокатської діяльності». *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 15-16 лютого 2019 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2019. С. 144-147.
3. Заборовський В.В. Правова природа гарантій, що пов'язані з кримінальним переслідуванням адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 47. Т. 3. С. 141-144.
4. Заборовський В.В. Деякі проблемні питання забезпечення реалізації свідоцького імунітету адвоката як гарантії його професійної діяльності. *Актуальні проблеми адвокатури*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 грудня 2017 р.) / редкол.: Л.М. Москвич та ін. Т.1. Х.: Вид-во «Юрайт», 2018. С. 27-30.
5. Заборовський В.В. Гарантії як засіб забезпечення інформаційної безпеки адвокатської діяльності. *Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення*: тези доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Луцьк, 24 квітня 2020 року). Ужгород: РІК-У, 2020. С. 32-36.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17.
7. Заборовський В.В. Конфіденційне спілкування адвоката зі своїм клієнтом як гарантія здійснення адвокатської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип.66.
8. Бисага Ю.М., Заборовський В.В., Манзюк В.В. Інформація та інформаційні технології як невід'ємна частина професійної діяльності адвоката. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 5. С. 104-114.
9. Про попереднє ув'язнення Верховна Рада України: Закон від 30 червня 1993 року № 3352-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. Ст. 360.
10. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 14 червня 2019 року № 1769/5. *Офіційний вісник України*. 2019. № 58. Ст. 153.
11. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: наказ Міністерства юстиції України від 28 серпня 2018 року № 2823/5. *Офіційний вісник України*. 2018. № 70. Ст. 2.
12. Юрчук С.В. Проблемы реализации прав адвокатов при работе с подзащитными, находящимися в учреждениях Федеральной службы исполнения наказаний. *Концепт*. 2016. Т. 11. С. 1696-1700.
13. Рагулин А.В. Право адвоката-защитника на беспрепятственные встречи с доверителем: вопросы теории и практики. *Евразийская адвокатура*. 2015. № 1 (14). С. 31-40.
14. Павлова З. Адвокат вправе использовать технические средства во время проведения следственных действий. *Адвокатская газета*. 2019. URL: <https://www.advgazeta.ru/novosti/advokat-vprave-ispolzovat-tekhnicheskie-sredstva-vo-vremya-provedeniya-sledstvennykh-deystviy/>
15. Нагорная М. Адвокат добился в ВС признания недопуска в колонию с техникой незаконным. *Адвокатская газета*. 2019. URL: <https://www.advgazeta.ru/novosti/advokat-dobilysya-v-vs-priznaniya-nedopuska-v-koloniyu-s-tehnikoy-nezakonnym/>
16. Решение Верховного Суда Российской Федерации от 10 ноября 2017 года № АКПИ17-867. URL: <https://www.sudrf.kodeks.ru/rospravo/document/556035165>
17. Об утверждении Правил внутреннего распорядка исправительных учреждений: приказ Министерства юстиции Российской Федерации от 16 декабря 2016 года № 295. URL: <https://www.docs.cntd.ru/document/420387264>
18. Швецова А.И. Актуальные проблемы реализации прав адвокатов в исправительных учреждениях уголовно-исполнительная система России в условиях реформирования: сборник материалов межвузовской научно-практической конференции адъюнктов, курсантов, студентов и слушателей (г. Вологда, 26 апреля 2019 г.). Вологодский институт права и экономики Федеральной службы исполнения наказаний, 2019. Ст. 242-246.
19. Алиев А.Д. Актуальные вопросы законодательного несовершенства реализации права на встречу адвоката с находящимся под стражей подзащитным, Теоретические и практические вопросы современной науки: сборник научных работ 53-й Международной научной конференции Евразийского Научного Объединения (г. Москва, июль 2019). Москва: ЕНО, 2019. URL: <https://esa-conference.ru/wp-content/uploads/files/pdf/Ajdyn-Dzhamil-oglu-Aliev-1-st.pdf>
20. Мін'юст виніс на громадське обговорення проект наказу про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів для поліпшення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту. 2020. URL: www.uk-legal.od.ua/minyust-vinis-na-gromadske-obgovoren/

21. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України щодо поліпшення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту: наказ Міністерство юстиції України від 23 вересня 2020 року № 3306/5. *Офіційний вісник України*. 2020. № 76. Ст. 168.
22. Маслюк О.В. Процесуальна діяльність захисника зі спростування підозри (обвинувачення): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Львів, 2018. 217 с.
23. Бірюкова А. М. Забезпечення адвокатурою конституційного права обвинуваченого на захист у кримінальному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Одеса, 2006. 206 с.
24. Хырхырьян М.А. Как устранить нарушение права обвиняемого на свидание с защитником. Уголовный процес. 2017. URL: <https://www.ugpr.ru/article/1651-pravo-obvinyaemogo-na-svidanie-s-zashchitnikom>
25. Алиев А.Д. Некоторые проблемы осуществления адвокатом права на встречу с находящимся под стражей подзащитным, Теоретические и практические вопросы современной науки: сборник научных работ 53-й Международной научной конференции ЕНО (г. Москва, июль 2019). Москва: ЕНО, 2019. URL: <https://esa-conference.ru/wp-content/uploads/files/pdf/Ajdyn-Dzhamil-oglu-Aliev-2-st..pdf>
26. Федорова В.А. Соблюдение профессиональных прав адвоката: практические аспекты и основные тенденции. *Человек и закон: актуальные вопросы, достижения и инновации: сборник статей III Международной научно-практической конференции* (г. Пенза, 20 января 2020 г.). Пенза, 2020 г. С. 139-142.
27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення затриманому, підозрюваному, обвинуваченому, засудженому права на отримання правової допомоги: Закон України від 14 липня 2021 року № 1637-ІХ. *Голос України* від 07.08.2021 № 149.
28. Баева Н.А. Реализация профессиональных прав адвоката-защитника в местах содержания под стражей подозреваемых и обвиняемых. *Судебная власть и уголовный процесс*. 2017. №. 4. С. 151-157.

Zaborovskyy Viktor,

*Full professor, Doctor of Juridical Science,
Professor of the Department of Civil Law and Procedure,
Uzhhorod national University
orcid.org/0000-0002-5845-7535*